

IX.

XENOPHONTIS Apologia
Socratis.

Σωκράτης δὲ ἀξιόν μοι δοκεῖ εἶναι μεμνή- *Cur Socra-*
 σταί, καὶ ὡς, ἐπειδὴ ἐκλήθη εἰς τὴν *tes ita ma-*
 δίκην, ἐβλαύτατο περίτε τῆς ἀπολογίας καὶ *gnifico de se*
 τῆς τελευτῆς τῆ βίᾳ. Γεγράφασι μὲν περὶ *egertis.* 2
 τῆς καὶ ἄλλοι, καὶ πάντες ἔτυχον^a τῆς
 μεγαληγορίας αὐτῆ, ᾧ καὶ δῆλον, ὅτι τῷ
 ὄντι ἕτως ἐβλήθη ὑπὸ Σωκράτους ἀλλ' ὅτι ἤδη 3
 ἑαυτῷ ἠγείτο αἰρετώτερον εἶναι τῆ βίᾳ θάνα-
 τον, τῆτο ἔδισταφῆνισαν, ὡσε ἀφρονεστέρα
 αὐτῆ φαίνεται εἶναι ἡ μεγαληγορία. Ἐρμο- 4
 γένης μὲντοι ὁ Ἰπποκίχης, ἐταῖρός τε ἦν αὐτῷ,
 καὶ ἐξήγγειλε περὶ αὐτῆ τοιαῦτα, ὡσε πρέ-
 πυσαν φαίνεσθαι τὴν μεγαληγορίαν αὐτῆ τῇ
 διανοίᾳ. Ἐκεῖνος γὰρ ἔφη, ὁρῶν αὐτὸν περὶ 5
 πάντων μᾶλλον διαλεγόμενον, ἢ περὶ τῆς δίκης,
 εἰπεῖν. Οὐκ ἐχρῆν μὲντοι σκοπεῖν, ᾧ Σώκρα- 6
 τες, καὶ ὅ, τι ἀπολογῆσῃ; τὸν δὲ τὸ πρῶτον
 ἀποκρινεσθαι, ἔδοκῶ σοι ἀπολογεῖσθαι με- *Vita inno-*
 λειτῶν διαβεβιακέναι; ἐπεὶ δὲ αὐτὸν ἔρεσθαι, *centis optimā*
 πῶς; ὅτι ἔδεν ἀδικὸν διαγεγένημα ποιῶν, *defensio.*
 ἢ ἢπερ νομίζω μελέτην εἶναι καλλίστην ἀπολο-
 γίας.

H

γίας.

a Non hoc vult assecutus esse illius magnifica dicta,
 sed simpliciter non praetermisisse ea, verum cum fide retu-
 lisse, e quo contentu appareat, vera illos dixisse. Negat
 autem, causam illius magniloquentiae a quoquam prolata-
 vnde factum, ut minus egregie aliqui de modestia Socratis
 fenserint. Ipse igitur docet, hoc consilio adhibuit esse a
 magno viro illam pernicacem & abhorrentem ab ipsius in-
 genio magniloquentiam, ut irritati iudices ipsum damna-
 rent, qui mori cuperet, quam quod maxime

- 7 γίας. Ἐπεὶ ^b δ' αὐτὸν πάλιν λέγειν, ἔκ
 ὄρας τὰ Ἀθηναίων δικασήρια, ὡς πολλάκις
 μὲν ἔδεν ἀδικῶντας, λόγῳ ταραχθέντες ἀπέ-
 κλεισαν, πολλάκις δὲ ἀδικῶντας, ἢ ἐκ ^c τῆς
 λογῆς οἰκίσαντες, ἢ ἐπιχαρίτως εἰπόντας
- 8 ἀπέλυσαν; ἀλλὰ ναὶ μὰ Δία, Φάναί αὐτὸν,
 καὶ δις ἤδη ἐπιχειρήσαντός μὲ σκοπεῖν πρὸς
 τῆς ἀπολογίας, ἐναντιῆτάί μοι τὸ δαμόνιον ^d
 αἰς δὲ αὐτὸν εἰπεῖν θαυμασὰ λέγειν, τὸν δ'
- 9 αὐτὸ ἀποκρίνασθαι. Εἰ θαυμαστὸν νομίζεις, εἰ
 καὶ τῷ Θεῷ δοκεῖ, ἐμὲ βέλτιον εἶναι ἢ δὴ τε-
 λευτῶν; ἔκ οἶδα, ὅτι μέχρι μὲν τῆςδε ἔδεν
 ἀνθρώπων ὑφείμην, βέλτιον ἐμῆ βεβιωκένας,
- 10 ὅπερ γὰρ ἠδίστον ἐστίν, ἢ δὲν, ὅσῳς μοι καὶ
 δικαίως ἅπαντα τὸν βίον βεβιωμένον, ὡς
 ἰσχυρῶς ἀγάμενος ἑμαυτὸν, ταυτὰ εὕρισκον,
 καὶ τὰς ἐμοὶ συγγινομένους γινώσκοντας περὶ
- 11 ἐμῆ. Νῦν δ' εἰ ἐτι προβήσεται ἡ ἡλικία, οἶδ'
 ὅτι ἀνάγκη ἔσται τὰ τῆ γῆρας ἀποτελεῖσθαι
 καὶ ἑρᾶν τε χεῖρον, καὶ ἀκῆσαι ἥσσον, καὶ
 δυσμαθέστερον εἶναι, καὶ ὧν ἑμαυτὸν ἐπιλη-
 σμονέστερον. Ἦν δὲ αἰδᾶνάωμαι χείρων γινώ-
 μενος, καὶ καταμémφωμαι ἑμαυτὸν, πῶς ἂν
- 13 εἶποιμι ἐγὼ, ὅτι ἂν ἠδέως βιοτεύοιμι; ἴσως
 δέ τοι, Φάναί αὐτὸν, καὶ ὁ Θεὸς δι' εὐμένειαν
 προξενεῖ μοι, ἔ μόνον τὸ ἐν καιρῷ τῆς ἡλικίας
 καταλῦσαι τὸν βίον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἢ ῥᾶσά
- 14 Ἦν γὰρ νῦν κατακριθῆ μοι, δῆλον ὅτι ἐξέσται
 μὲ τῇ τελευτῇ χρῆσθαι, ἢ ῥᾶσῃ μὲν ὑπὸ τῶν
 τέττε ἐπιμεληθέντων κέρρηι, ἀπραγμονεσάτη

b V. ad 2, 50.

c Legendum ἐκτὸς λόγου, opponitur enim ἐπιχαρίτως εἰπόντας.

d Vid. f. 22.

Senectutis
incommoda.Mors levis-
sima.

δὲ τοῖς ^e Φίλοις, πλείστον δὲ πόσον ἐμποιῶσα
 τῶ ^f τελευτῶντι ὅταν γὰρ ἀρχημον μὲν μη- 15
 δὲν, μηδὲ δυσχερὲς ἐν ταῖς γνώμας τῶν πα-
 ρόντων καταλιπῆται, ὑγιὲς δὲ τις τὸ σῶμα
 ἔχων καὶ τὴν ψυχὴν δυναμένην φιλοφρονεῖσθαι,
 ἀπομαραίνεται, πῶς ἐκ ἀνάγκη τῆτον πο-
 θεινὸν εἶναι; Ὁρθῶς δὲ οἱ θεοὶ τότε με ἦσαν 16
 τιέντες, Φάσαι αὐτὸν, τῇ τῆ λόγῃ ἐπισκέ-
 ψει, ὅτε ἐδόκει ἡμῖν ζητητέα εἶναι ἐκ παντὸς
 τρόπου τὰ ἀποφεικτικά. Εἰ γὰρ τῆτο διεπρα- 17
 ξάμην, δῆλον ὅτι ἤτομασάμην ἂν ἀντὶ τῆ ἡδῆ
 λῆξαι τῆ βίῃ, ἢ νόσοις ἀλγυνόμενος τελευτή-
 σαι, ἢ γῆρα, εἰς ὃ παντὰ τὰ χαλεπὰ συρρεῖ
 καὶ μάλα ἐρημα τῶν εὐφροσυνῶν. Μὰ δι' 18
 εἰπεῖν αὐτὸν, ὦ Ἑρμόγενης, ἐγὼ ταῦτα εἶδὲ
 προθυμήσομαι, ἀλλ' ὅσον † νομίζω τετυχη-
 κέναι καλῶς καὶ παρὰ θεῶν καὶ παρ' ἀνδρά-
 πων, καὶ ἦν ἐγὼ δόξαν ἔχω περὶ ἐμαυτῆ,
 ταύτην ἀναφαίνων, εἰ βαρύνω τῆς δικασίας, 19
 αἰρήσομαι τελευτῶν μᾶλλον, ἢ ἀνελευθέρως
 τὸ ζῆν ἐπὶ προσαιτῶν, κερδᾶναι τὸν πολὺ
 χεῖρα βίον ἀντὶ θανάτου. Οὕτω δὲ γνόντα 20
 αὐτὸν, ἔφη, ἐπειδὴ κατηγόρησαν αὐτῆ οἱ ἀν-
 τίδικοι, ὡς, εἰ μὲν ἡ πόλις νομίζει θεός, εἰ
 νομίζοι, ἕτερα δὲ κοινὰ δαίμονια εἰσφέρει, καὶ
 τῆς νέξ διαφείροι, παρελθόντα εἰπεῖν. Ἀλλ' 21
 ἐγὼ, ὦ ἄνδρες, τῆτο μὲν πρῶτον θαυμάζω
 Μελίτη, ὅτω ποτὲ γινῆς λέγει, ὡς ἐγὼ εἰς ἡ
 πόλις νομίζει θεός εἰ νομίζω, ἐπεὶ θυσντά γέ

H 2

με

e Quippe qui non cogentur assidere aegrotanti &c.

f Ita legunt, credo, omnes. Sententia & aetiologia postulare mihi videbatur τῷ τελευτῶντος. Certe πόδος pathue intelligendus.

† Forte melius ἕων ἢ τ. καλῶς.

Constituit
Socr. irrita-
re indices.

21
Apologia
ipsa.

με ἐν ταῖς κοιναῖς ἐορταῖς, καὶ ἐπὶ τῶν δημο-
 σίων βασιμῶν, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρατυγχάνον-
 τες εἰρων, καὶ αὐτὸς Μέλιτος, ἡ ἠθάλετο.
 Κοινὰ γε μὴν δαίμονια, πῶς ἂν ἐγὼ εἰσφέ-
 ροιμι, λέγων, ὅτι θεῶν μὲν Φωνὴ φαίνεται ση-
 μαίνεσθαι ὅ,τι χρὴ ποιεῖν καὶ γὰρ οἱ Φθόγου
 γοῖς

22
 Daemonium
 Socratis.

g Hoc igitur est nobile illud Socratis Daemonium, (s. 26.) ad cuius voluntatem & monitus eum prouocasse arbitror, quoties non satis probare amicis consiliorum suorum rationes possit. Qui alias consilio notis & auctorum locis citandis onerare hunc libellum parco, non possum quin iuuentutis causa adscribam locum ex APVLEII libro de Daemone Socratis p. 50 Elmenh

„Sunt superius aliud augustiusque genus Daemonium,
 „qui semper a corporis impedibus & nexibus liberi certis
 „potestatibus curant. (ita etiam alias APVLEIVS.)
 „Quorum e numero Somnus atque Amor diuersam inter se
 „viam possident: Amor vigilandi, Somnus soporandi. Ex
 „hac ergo sublimiori Daemonum copia Plato autumat singu-
 „lis hominibus in vita agenda testes & custodes singulos
 „additos, qui nemini conspicui semper adsint, arbitri
 „omnium non modo actuum, verum etiam cogitatorum.
 „At ubi vita edita remeandum est, eundem illum, qui nobis
 „praeditus fuit, raptare & trahere, veluti custodiam
 „suam (a se custoditam) ad iudicium, atque illic in causa
 „dicendi assistere: si qua commentatur, redarguere: si qua
 „vera dicat, assenerare: profus illius testimonio ferri sen-
 „tentiam. Proinde vos omnes, qui hanc Platonis diuinam
 „sententiam me interprete auscultatis, ita animos vestros
 „ad quaecunque vel agenda vel meditanda formate, vt scia-
 „tis nihil homini prae istis custodibus nec intra animum nec
 „foris esse secreti, quin omnia curiose ille participet, omnia
 „visat, omnia intelligat; in ipsis penitissimis mentibus
 „vice conscientiae diuersetur. Hic, quem dico, priorius
 „custos, singularis praefectus, domesticius speculator, pro-
 „prius curator, intimus cognitor, assiduus obseruator, in-
 „duiduus arbiter, inseparabilis testis, malorum improba-
 „tor, bonorum probator, si rite animaduertatur, sedulo
 „cognoscatur, religiose colatur, ita vt a Socrate iustitia &
 „innocentia cultus est: in rebus incertis prospector, dubiis
 „praemonitor, periculosis tutor, egenis opitulatur, qui
 „tibi queat tum in somniis, tum signis, tum etiam fortasse
 „coram, cum vsus postular, mala auertruncare, bona pro-
 „sperare, humilia sublimare, nutantia fulcire, obscura
 „clarare, secunda regere, aduersa corrigere. Non igitur
 „mirum, si Socrates, vir apprime perfectus, & Apollinis
 „quoque testimonio sapiens, hunc Deum suum cognouit, &
 „coluit; ac propterea eius custos, & prope, vt ita dicam,
 „par contubernio, (i. e. consubernalis) familiaris, cunctis,

γοις οἰωνῶν, καὶ οἱ Φήμας ἀνθρώπων χρώμε-
 νοι, Φωναῖς δὴ πρ τεκμαίρονται· Βρονταῖς δ' 23
 ἀμφιλέξει τις, ἢ μὴ Φωνεῖν ἢ μὴ μέγιστον οἰω-
 νισήριον εἶναι; ἢ δὲ Πυθοῖ ἐν τῷ τρίποδι ἱερεία,
 ἔ καὶ αὐτὴ Φωνῇ τὰ παρὰ τῷ Θεῷ διαγγέλ-
 λει^h. Ἀλλὰ μὲν τοι καὶ τὸ προειδέναι γε τὸν 24
 Θεὸν τὸ μέλλον, καὶ τὸ προσημαίνειν ὧ βέλη-
 ται, καὶ τῆτο, ὡς περ ἐγὼ Φημι, ἔτω πάν-
 τες καὶ λέγῃσι καὶ νομίζῃσιν. Ἀλλ' οἱ μὲν 25
 οἰωνῶς τε καὶ Φήμας καὶ συμβόλης τε καὶ
 μάντις ὀνομάζουσι τῶς προσημαίνοντας εἶναι,
 ἐγὼ δὲ τῆτο δαίμονιον καλῶ, καὶ οἶμαι ἔτως 26
 ὀνομάζων, καὶ ἀληθέστερα, καὶ ὁσιώτερα λέ-
 γειν τῶν τοῖς ὀρησιν ἀνατιθέων τὴν τῶν Θεῶν
 δύναμιν. Ὡς γε μὴν ἔ ψεύδομαι κατὰ τῷ Θεῷ, 27
 καὶ τῆτ' ἔχω τεκμήριον· καὶ γὰρ τῶν Φίλων
 πολλοῖς δὴ ἐξαγγείλας τὰ τῷ Θεῷ συμβε-
 λεύματα ἐδεπώποισε ψευτάμενος ἐΦάνην. Ἐπεὶ 28
 δὲ ταῦτα ἀκούοντες οἱ δικασταί, ἐφορῦσαν, οἱ

H 3

μὲν

„quae arcenda sunt, arcuit; quae cavenda, praecavit; &
 „praemonenda praemonuit: sicubi tamen, interfectis Sa-
 „pientiae officiis, non consilio, sed praefugio indigebat: ut
 „ubi dubitatione claudicaret, divinatione confisteret. Multa
 „sunt enim, multa, de quibus etiam sapientes viri ad ario-
 „los & oracula curfitent. --- Socrates quoque sicubi loco-
 „rum alienae sapientiae officiis consultatio ingruerat, ibi vi-
 „daemonis praefugia regebat. Verum eius monitis sedulo
 „obediebat, eoque erat Deo suo longe acceptior. Quod
 „autem incepta Socratis quispiam Daemon ille ferme prohi-
 „bitum ibat, numquam adhortatum, quodammodo ratio
 „praedicta est. Enimvero Socrates, utpote vir apprime
 „perfectus ex sese, & ad omnia congruentia sibi officia prom-
 „ptus, nullo adhortatore unquam indigebat: at vero pro-
 „hibitore nonnumquam, si quibus forte consiliis eius pe-
 „riculum suberat, ut monitus praecaveret, omitteret coepta
 „impraesentiarum, quae tutius vel postea capesseret, vel alia
 „via adoriretur. In huiusmodi rebus, ut Plato dicit,
 „vocem quampiam divinitus exortam dicebat se audire.”

h His exemplis certe κατ' ἀνθρώπων bene disputat
 Socrates, qui hoc solum propositum sibi habet, novus a se
 Deos non induci.

- μὲν ἂν ἀπισθύντες τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ καὶ
 φθονῶντες, εἰ καὶ παρὰ θεῶν μείζων ἢ αὐτῶν
 29 τυγχάνοι, πάλιν εἰπεῖν ἰ τὸν Σωκράτην ἄγε
 δὴ ἀκῆσατε καὶ ἄλλα, ἵνα ἔτι μᾶλλον οἱ βε-
 λόμενοι ὑμῶν ἀπισθῶσι^k τῷ ἐμῆ τετιμῆσθαι
 30 ὑπὸ δαυμόνων. Χαίρει φῶντος γὰρ ποτε ἐπε-
 ρωτῶντος ἐν Δελφοῖς περὶ ἐμῆ, πολλῶν πα-
 ρόντων ἀνεῖλεν ὁ ἀπόλλων, μηδένα εἶναι ἀνθρώ-
 πων, ἐμῆ μῆτε ἐλευθεριώτερον, μῆτε δικαιο-
 31 τερον, μῆτε σωφρονέστερον. Ὡς δ' αὖ ταῦτ'
 ἀκῆσαντες οἱ δικασταί, ἔτι μᾶλλον ἐφορῦθεν
 εἰκότως, αὐτῶς εἰπεῖν τὸν Σωκράτην, ἀλλὰ
 32 μείζω μὲν, ὡ ἀνδρες, εἶπεν ὁ θεός ἐν χρησμοῖς
 περὶ Λυκάρου καὶ Λακεδαιμονίους νομοθετή-
 σαντος, ἢ περὶ ἐμῆ. Λέγεται γὰρ εἰς τὸν
 ναὸν εἰσιάντα προσεῖπεν αὐτὸν, Φροντίζω πό-
 τερα θεοῦ σε εἶπα, ἢ ἀνθρώπων. ἐμῆ δὲ θεῶ
 μὲν ἐκ εἶκασεν, ἀνθρώπων δὲ πολλῶν προέκρι-
 33 νεν ὑπερφέρειν. Ὅμως δὲ ὑμεῖς μηδὲ ταῦτα
 εἰκῆ πιθεύσθητε τῷ θεῷ, ἀλλὰ καθ' ἐν εἶκασον
 ἐπισκοπεῖτε, ὧν εἶπεν ὁ θεός. Τίνα μὲν γὰρ
 ἐπίστατε ἦσσαν ἐμῆ δακλύοντα ταῖς τῆ σώ-
 ματος ἐπιθυμίαις; τίνα δ' ἀνθρώπων ἐλευ-
 θεριώτερον; ὅς παρ' ἕδενός ἔτε δῶρα, ἔτε
 34 μιᾶδὸν δεχομαι. Δικαιοτέρον δὲ τίνα ἂν εἰκό-
 τως νομίσθητε τῆ πρὸς τὰ παρόντα συνημο-
 σμένοις, ὡς τῶν ἀλλοτριῶν μηδενὸς προσδεῖσθαι;
 σοφὸν δὲ πῶς ἐκ ἂν τις εἰκότως ἀνδρα φήσειεν
 εἶναι, ὃς ἐξ ὅτου περ ζυγίεται τὰ λεγόμενα ἡ-
 ξάμη, ἢ πάποτε διελίπον καὶ ζήτων καὶ μαν-
 θά-

i In his infinitis semper intelligitur ἕφα ἢ Ἐριμολόγους aut simile quid.

k Hic aperte fatis prodit consilium suum irritandi iudices.

- θάνατον ὅ, τι ἐδύναμ' ἀγαθόν; Ὡς δ' ἔ μάτην 35
 ἐπόναν ἔ δοκεῖ ὑμῖν καὶ τὰδε τεκμήρια εἶναι, τὸ
 πολλὰς μὲν πολίτας τῶν ἀρετῆς ἐφιεμένων,
 πολλὰς δὲ ξένων, ἐκ πάντων προαιρεῖσθαι ἐμοὶ
 ξυνεῖναι; Ἐκείνους δὲ τί φήσομεν αἴτιον εἶναι, 36
 τῶ πάντας εἰδέναι, ὅτι ἐγὼ ἤκιστα ἔχομι χρή-
 ματα ἀντιδίδοναι, ὅμως πολλὰς ἐπιθυμῶ
 ἐμοὶ τι δωρεῖσθαι; τῶ δ' ἐμὲ μὲν μὴδ' ὕφ'
 ἐνὸς ἀπαιτεῖσθαι εὐεργεσίας, ἐμοὶ δὲ πολλὰς 37
 ὁμολογεῖν χάριτας ὀφείλειν; τῶ δ' ἐν τῇ
 πολιορκίᾳ τῶ μὲν ἄλλης οἰκείειν ἑαυτῶς, ἐμὲ
 δὲ μηδὲν ἀπορωτερον διάγειν, ἢ ὅτε τὰ μάλιστα
 ἡ πόλις εὐδαιμονεῖ; τῶ δ' ἐτῶς ἄλλης μὲν 38
 τὰς εὐπαθείας ἐκ τῆς ἀγορᾶς πολυτελεῖς πο-
 ρίζεσθαι, ἐμὲ δ' ἐκ τῆς ψυχῆς ἀνευ δαπάνης
 ἠδὲκ ἐκείνων μηχανᾶσθαι, εἶγε μὴ ὅσα εἴρηκα
 περὶ ἑμαυτῶ, μηδεὶς δύναται ἀν' ἐξελέγξαι με
 ὡς ψευδομα, πῶς ἐκ ἀν' ἠδὴ δικαίως καὶ ὑπὸ 39
 θεῶν, καὶ ὑπ' ἀνθρώπων ἐπαυνοῖμην; Ἀλλ'
 ὅμως σύ με φῆς, ὦ Μέλιτε, τοιαῦτα ἐπιτη-
 δεύοντα τῶ νέες διαφθεῖρειν. Καὶ τοι ἐπιστά-
 μεθα μὲν δήπᾳ τινὲς εἰσι νέων διαφθοράι.
 Σὺ δ' εἶπέ, εἴ τινα οἶδα ὑπ' ἐμῶ γεγενημέ- 40
 νον, ἢ ἐξ εὐσεβῶς ἀνόσιον, ἢ ἐκ σώφρονος
 ὑβρισην, ἢ ἐξ εὐδαιότε πολυδάπανον, ἢ ἐκ
 μετριοπότης οἰόφλυγα, ἢ ἐκ φιλοπόνου μα-
 λακόν, ἢ ἄλλης πονηρᾶς ἠδονῆς ἠσσημένον.
 Ἀλλὰ ναὶ μά Δί, ἔφη ὁ Μέλιτος, ἐκείνους οἶδα, 41
 ἔς σὺ πέπεικάς σοι πείθεσθαι μᾶλλον, ἢ τοῖς
 γενναίοις ὁμολογῶ, φάναί τον Σωκράτην,
 περὶ γε παιδείας τῶτο γὰρ ἴσασιν ἐμοὶ με-
 μεληκός. Περὶ δ' ὑγείας τοῖς ἰατροῖς μᾶλλον 42

H 4

ci

I Editi puto omnes τὸ; sed nimis aperte continetur
 superior constructio αἴτιον εἶναι τὸ κ. τ. λ.

Opinio ho-
 minum de
 Sacrate.

Negat cor-
 ruptam a se
 inuentum.

*Quatenus
alibi potius
audiendi
quam pa-
rentes.*

- οἱ ἄνθρωποι πείθονται, ἢ τοῖς γονεῦσι καὶ ἐν
ταῖς ἐκκλησίαις γε πάντως οἱ Ἀθηναῖοι πάν-
τες δὴ πρὸς τοῖς Φρονιμώτατα λέγεται πείθονται
43 μάλλον, ἢ τοῖς προσήκασιν ἔτι γὰρ δὴ καὶ
στρατηγὸς αἰρεῖσθε καὶ πρό πατέρων καὶ ἀδελ-
φῶν, καὶ ναὶ μὰ Δία γε ὑμεῖς πρό ὑμῶν αὐ-
τῶν, ἔς ἂν ἠγείσθε περὶ τῶν πολεμικῶν Φρο-
44 νιμωτάτους εἶναι; οὕτω γὰρ, Φάναξ τὸν
Μελίτων, ὦ Σώκράτες, καὶ συμφέρει καὶ νο-
μίζεται. οὐκ ἔν, εἰπεῖν τὸν Σωκράτην, θαυμα-
στον καὶ τότ' σοι δοκεῖ εἶναι, τὸ ἐν μὲν ἄλλαις
45 πράξεσι, μὴ μόνον ἰσομοιρῶς τυγχάνειν τῶν
κρατιστῶν, ἀλλὰ καὶ προτετιμῆσθαι ἐμὲ δ'
ὅς περὶ τῶ μεγίστη ἀγαθῶ ἀνθρώποις, περὶ
παιδείας, βέλτιστος εἶναι ὑπὸ τινῶν προκρίνο-
μαι. τῆς ἕνεκα θανάτου ὑπὸ σὲ διώκεσθαι,
46 ἔρρηθη μὲν δηλονότι τῶν πλείονα, ὑπὸ τε
αὐτῶ, καὶ τῶν συναγορευόντων φίλων αὐτῶ
ἀλλ' ἐγὼ ἔτι πάντα εἰπεῖν τὰ ἐκ τῆς δίκης
ἐσπῆσθαι, ἀλλ' ἤρκετέ μοι δηλῶσαι, ὅτι
Σωκράτης τὸ μὲν μήτε περὶ θεῶν ἀσεβῆσαι,
μήτε περὶ ἀνθρώπων ἄδικος Φανῆσαι, περὶ
παντὸς ἐποιεῖτο, τὸ δὲ μὴ ἀπαθανεῖν ἐκ ἄετο
λιπαρτέον εἶναι, ἀλλὰ καὶ καιρὸν ἤδη ἐνόμι-
47 ζεν ἐαυτῶ τελευταῖον ὅτι δ' ἔτι εὐγνώσκεις,
καταδηλοτέρων ἐγγίνετο, ἐπεὶ καὶ ἡ δίκη κα-
τεψηφίσθη. Πρῶτον μὲν γὰρ κελευόμενος ὑπο-
τιμᾶσθαι ἔτε αὐτὸν ὑπετιμῆσατο, ἔτε τῶν
Φίλων

*Damnationem non
subterfugit
nec mortem.*

m. Quid sit ὑπετιμᾶσθαι, & quid actum cum Socrate, doceat CIC. de Orat. l. 54. Interrogabatur reus, (prioribus sententis generatim iam damnatus, ἐπεὶ καὶ ἡ δίκη κατεψηφίσθη) quam quasi aestinationem commeruisse se maxime confiteatur? quod cum interrogatus esset Socrates, respondit, sese meruisse, ve amplissimis honoribus & praemiis decoraretur &c.

Φίλος εἶπεν, ἀλλὰ καὶ ἔλεγεν, ὅτι τὸ ὑπο- 49
 τιμᾶσαι ἠμολογῆτος εἴη ἀδικεῖν. Ἐπειὰ τῶν
 ἐταίρων ἐκκλέψας, βεβλομέναν αὐτὸν ἐκ ἐφεί-
 πετο, ἀλλὰ καὶ ἐπισκῶψαι ἐδόκει, ἐρόμενος,
 εἰ πᾶ εἰδείεν τι χωρίον ἔξω τῆς Ἀττικῆς, ἐνθα
 ἔπροσβατὸν θανάτω; Ὡς δὲ τέλος εἶχεν ἡ 50
 δίκη, εἶπεν αὐτὸν Ἀλλ' ὦ ἄνδρες, τῆς μὲν
 διδάσκοντας τῆς μάρτυρας, ὡς χαρὴ ἐπισηκῆν-
 τας καταψευδομαρτυρεῖν ἡμᾶς, καὶ τῆς πειθο- 51
 μένης τέτοις, ἀνάγκη ἐστὶ πολλὴν ἑαυτοῖς συν-
 ειδέναι ἀσεβείαν καὶ ἀδικίαν· ἐμοὶ δὲ τί προσ-
 ἦκει νῦν μείον Φρονεῖν, ἢ πρὶν κατακρίθῃναι,
 μηδὲν ἐλεγχθέντι, ὡς πεποιήκα τι, ὧν ἐγρά-
 φαντό με; Οὔτε γὰρ ἔγωγε ἀντὶ Διὸς καὶ 52
 Ἡρας καὶ τῶν σὺν τέτοις θεῶν, ἔτε θύων τιτὶ
 κτανοῖς δαίμοσιν, ἔτε ὄμιυς, ἔτε ὀνομάζων
 ἄλλως θεῶς ἀναπέθῃνα. Τῆς γε μὴν νεῆς
 πᾶς ἂν διαφθείρομι, καρτερίαν καὶ εὐτέλειαν
 προσεθίζων; Ἐφ' οἷς γε μὴν ἔργοις κείται 53
 θάνατος ἢ ζημία, ἱεροσυλία, τοιχωρυχία,
 ἀνδραπόδις, πόλεως προδοσία, ἐδ' αὐτοὶ
 οἱ ἀντίδικαι τέτων πράξαι τι κατ' ἡμᾶς φασιν·
 ὡς θάυμασόν ἐμοίγε δοκεῖ εἶναι, ὅτι πωτὲ
 ἐφαίνῃ ὑμῖν τὸ τῷ θανάτῳ ἔργον ἐμοὶ ἄξιον.
 Ἀλλ' ἐδὲ μέντοι ὅτι ἀδικῶς ἀποθνήσκω διὰ 54
 τῷτο μείον Φρονητέον· ἔ γὰρ ἐμοὶ, ἀλλὰ τοῖς
 καταγνήσι τῷτο αἰχρῆν ἐστὶ. Παραμυθεῖται
 δ' ἔτι με καὶ Παλαμῆδης, ὁ παραπλησίως 55
 ἐμοὶ τελευτήσας, ἔτι γὰρ καὶ νῦν πολὺ καλ-
 λῆς ὕμνος παρέχεται Ὀδυσσεῶς, τῷ ἀδικῶς
 ἀποκείναντος αὐτόν. Οἶδ' ὅτι καὶ ἐμοὶ μαρτυ- 56
 ρήσεται ὅ ὑπό τε τῷ ἐπιόντος, καὶ ὑπό τῷ

H 5

παρε-

n F. μῶ.

o Μαρτυρήσεται erat; sed repugnat ὑπὸ; sententia

 Damna-
 tionem sibi
 iurpem esse
 negat.

55

56

- παρελυληθότος χρόνος, ὅτι ἠδίκησα μὲν ἔδενος
 πώποτε, ἐδὲ πονηρότερον ἐποίησα εὐηργέτην
 δὲ τῆς ἐμοὶ διαλεγόμενης, πρῶτα διδασκῶν,
 57 ὅ, τι ἐδυνάμην ἀγαθόν. Εἰπὼν δὲ ταῦτα
*Constantia
 eius post da-
 mnationem.* μάλα ὁμολογημένως δὴ τοῖς εἰρημέναις, ἀπῆκε
 καὶ ὄμμασι καὶ γήμασι καὶ βαδίσματι Φαι-
 58 δρός. Ὡς δ' ἤσθετο ἄρα τῆς παρεπομένης
 δακρύνοντας, τί τῆτο, εἰπεῖν αὐτὸν, ἢ ἄρτι
 δακρύνετε; ἔ γὰρ πάλαγ ἴτε, ὅτι ἐξόττε περ
 ἐγενόμην, κατεψηφισμένος ἦν με ὑπὸ τῆς
 59 φύσεως ὁ θάνατος; ἀλλὰ μέντοι εἰ μὲν ἀγα-
 θῶν ἐπιρρέοντων προαπόλλυμαι, δηλονότι ἐμοὶ
 καὶ τοῖς ἐμοῖς ἔννοισ λυπητέον· εἰ δὲ χαλεπῶν
 προσδοκασμένων καταλύω τὸν βίον, ἐγὼ μὲν
 εἶμαι, ὡς εὐπραγῆντος ἐμῆ, πᾶσιν ἡμῖν εὐθυ-
 60 μητέον εἶναι. Παρῶν δὲ τις Ἀπολλόδαρος, ἐπι-
*Innocentem
 damnari
 praefat,
 quoniam no-
 centem.* θυμητής μὲν ἰσχυρῶς αὐτῆ, ἄλλως δὲ εὐθήης,
 εἶπεν ἄρα. ἀλλὰ τῆτο ἔγωγε, ὦ Σώκратες,
 χαλεπώτατα φέρω, ὅτι ὄρω σε ἀδίκως ἀπο-
 61 θνήσκοντα. Τὸν δὲ λέγεται καταψήσαντα
 αὐτῆ τὴν κεφαλὴν εἰπεῖν, σὺ δὲ, ὦ Φίλτατε
 Ἀπολλόδαρε, μᾶλλον ἂν ἐβέβλε με ὄραν δι-
 κάως ἢ ἀδίκως ἀποθνήσκοντα; καὶ ἅμα ἐπι-
 γελάσας. λέγεται καὶ ἄνυτον παριόντα ἰδὼν
 62 εἰπεῖν. ἀλλ' ὁ μὲν ἀνὴρ ὄδε Φαιδρός, ὡς μέγα
 τι καὶ καλὸν διαπεπραγμένος εἰ ἀπέκλονέ με,
 ὅτι αὐτὸν τῶν μεγίστων ὑπὸ τῆς πόλεως ὄρων
 ἀξιάμενον, ἔκ ἐφην χρῆναι τὸν υἱὸν περὶ βύρ-
 63 σας παιδεύειν. Ὡς μοχθηρὸς ἔτος ἐφη, ὅς
 ἔκ ἔοικεν εἰδέναί, ὅτι ὀπότερος ἡμῶν καὶ συμ-
 φορώτερα καὶ καλλίω εἰς τὸν αἰεὶ χρόνον δια-
 πέπρα-

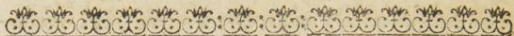
aperte passuum postulat, scio mihi testimonium prohibi-
 tum iri.

πέπρακται, ἕτος ἐστὶ καὶ ὁ νικῶν. Ἀλλὰ μὲν- 64
 τοι Φάναί αὐτὸν, ἀνέθηκε μὲν καὶ Ὀμηρος *Vaticinan-*
 ἔσω οἷς τῶν ἐν καταλύσει τῆ βίης, προγιγνώ- *zes mori-*
 σκειν τὰ μέλλοντα ὃ βέλομαι δὲ καὶ ἐγώ *bundi.*
 χρησιμωθῆσά τι. Συνεγεγόνην γάρ ποτε βρα- 65
 χέα τῷ Ἀνύτῃ υἱῷ καὶ ἔδοξε μοι ἐκ ἀρρώστος
 τὴν ψυχὴν εἶναι ὥστε Φημί αὐτὸν ἐπὶ τῇ δε-
 λοπρεπεί διατριβῇ, ἣν ὁ πατὴρ αὐτῷ παρε-
 σκευακεν, ἔ διαμενεῖν, διὰ δὲ τὸ μηδένα ἔχειν
 σπερδαῶν ἐπιμελητὴν, προσπεσειδῆσά τιμι
 αἰορῶ ἐπιθυμία, καὶ προβήτεσθαι μέντοι
 πρὸ βῶ μοχθηρίας. Ταῦτα δ' εἰπὼν ἐκ ἐφεύ- 66
 σατο· ἀλλ' ὁ νεανίσκος ἠδοκίμει αἶνα, ἔτε νυκτὸς,
 ἔτε ἡμέρας ἐπαύετο πίνειν. Καὶ τέλος, ἔτε
 τῇ αὐτῆ πόλει, ἔτε τοῖς φίλοις, ἔτε αὐτῷ
 ἄξιος ἀδελὸς ἐγένετο. Αὐτὸς μὲν δὴ διὰ τὴν 67
 τῆ υἱῆς κνηρῆν παιδείαν καὶ διὰ τὴν αὐτῆ
 ἀγνωμοσύνην ἧ ἐτι καὶ τετελευτηκῶς τυγχά-
 νει κακοδοξίας. Σωκράτης δὲ διὰ τὸ μεγα- 68
 λύνειν αὐτὸν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, φθόνον ἐπα-
 γόμενος, μᾶλλον καταφθόσασθαι ἑαυτῆ
 ἐποίησε τῆς δικασίας. Ἐμοὶ μὲν ἔν δοκεῖ θεο- 69
 Φιλῆς μοίρας τετυχηκέναι τῆ μὲν γὰρ βίη τὸ
 χαλεπώτατον ἀπέλιπε, τῶν δὲ θανάτων τῆ
 βίας ἔτυχεν· ἐπεδείξατο δὲ τῆς ψυχῆς τὴν
 βίωμην. Ἐπεὶ γὰρ ἔγνω τῆ ἐτι ζῆν τὸ τεθνή- 70
 να αὐτῷ κρεῖσσον εἶναι, ὥσπερ ἔδε πρὸς τὰλλα
 τάγαθὰ προσάντης ἦν, ἔδε πρὸς τὸν θάνα-
 τον ἐμαλακίσατο, ἀλλ' ἰλαρῶς καὶ προσε-
 δέχεται αὐτὸν καὶ ἐπετελέσατο. Ἐγὼ μὲν 71
 δὴ κατανοῶν τῆ ἀνδρὸς τὴν τε σοφίαν καὶ τὴν
 γενναιό-

p. V. g. Hector moriens manu Achillis, huic interitum
 in portis Scaeis denunciat 12. X. 358.

q. f. 62.

γενναιότητα, ἔτε μὴ μεμνηθῆσαι δύναμαι αὐτῶ, ἔτε μεμνημένος μὴ ἐν ἐπαινεῖν· εἰ δέ τις τῶν ἀρετῆς ἐφιεμένων ἀφελιμώτερον τινὶ Σακράτους συνεγένετο, ἐκείνον ἐγὼ τοῦ ἀνδρα ἀξιωμακαριστότατον νομίζω.

X.

THEOPHRASTI Characteres ethici,
sive notationes morum.

α.

Varietatem
ingeniorum
obseruare
vixit est.

- Η**δὴ μὲν καὶ πρότερον πολλάκις ἐπισήσας τὴν διάνοιαν, ἐθαύματα, ἴσως δὲ ἔδδ παύσομαι θαυμάζων, τί γὰρ δήποτε, τῆς
- 2 Ἑλλάδος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀέρα κειμένης, καὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων ὁμοίως παιδευομένων, συμβεβηκεν ἡμῖν ἔτην αὐτὴν τάξιν τῶν τρόπων
 - 3 ἔχειν. ἐγὼ γὰρ, ὦ Πολύκλεις, συνθεωρήσας ἐκ πολλῶν (χρόνων) τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἄτε βεβιωκῶς ἐτη ἐννεήκοντα ἐννέα, ἐτι δὲ ὠμυληκῶς πολλῶς τε καὶ παντοδαπῶς φύσεσι, καὶ παρατεθεαμένος ἐξ ἀκριβείας πολλῆς τῆς τε ἀγαθῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς φαύλης, ὑπέλαβον δεῖν συγγράψαι, ἅ ἐκάτεροι αὐτῶν ἐπιτηδεύουσιν ἐν τῷ βίῳ.
 - 4 Ἐκδήσω δέ σοι κατὰ γένος, ἅσα τε τυγχάνει γένη τρόπων τῆτοις προσκείμενα, καὶ ὅν τρόπον τῆ οικονομία χρᾶνται. Ἵπολαμβάνω γὰρ, ὦ Πολύκλεις, τῆς υἱεῖς ἡμῶν βελτικῆς εἶσεσθαι, καταλειφθέντων αὐτοῖς ὑπομνημάτων τοιαύτων, οἷς παραδείγμασι χρώμενοι ἀμῆρσονται τοῖς εὐχῆ-